

Glasilo Slovenske Krajine

NOVINE

Prihaja vsako nedeljo.

Cena na leto doma 20 Din. V Ameriko cena na leto 70 Din. Cena M. Lista je doma 5 Din, v Ameriko 30 Din. ki oba lista majo i sirote dobijo kalendar brezplačno. Ki pa samo ednoga, ga dobijo za polovično cenó.

„Vredništvo i opravništvo Novin je v Črensovcih, Prekmurje“.

Vrednik Klekl Jožef, vp. plebanoš v Črensovcih.

Rokopise i naročnino pošiljajte na uredništvo ali opravništvo Novin v Črensovce, Prekmurje. Oglasi, (inzerati) se tudi tu sprejmajo. Cena ednoga kvadratnoga centimetra za ednok en dinar za večkrat popust od 5% do 40%.

Ponovljenje Jezušovoga duha

Euharistični kongres v Zagrebi. — Katoličanski shod v Ljubljani.

Govorilo je dr. Marakovič profesor od toga kak ponovi presveto Oltarsko Svestvo življenje krščenikovo. Profesor, dr. Dostal pa od preporoda horvackoga kat. naroda. K tomu je potrebno združjenje, organizacija, štera de širila dobre liste, knige, gojila prave krščenike, po šterih se narod znova pada na pravo krščenansko življenje. 18. večer ob 9. se je začela molba najsvetejšega olt. Svestva po vseh cerkvah i trpela do 6 vore zajtra, 19. aug. Ponoči je bila popevana sv. meša i predga v vsakoj cerkvi. Ob 8. je služo slovesno sv. mešo papov nuncij, pri šteroj je navzočih bilo 26 pšpekov i prelatov, zastopnik beogradske vlade dr. Janjič, minister vere, zastopniki civilne i vojaške oblasti pa nešteti jezeri naroda Po sv. meši jo nuncij podelo papov blagoslov. Ob 11. je bilo slovesno zborovanje, pri šterom so nazoči bili, nuncij, vsi pšpeki, minister dr. Janjič, kral. namestnik dr. Čimič, duhovništvo, narod. Tu so se vršili pozdravi na nuncijska, na Francoze, Angleže, ki so svoje zastopnike sem poslali, i govorio je dr. Velimir Deželič od olt. Svestva i Cerkve, dr. Njarađi Križovski grčko-katoličanski pšpek pa od „ponovljenja krščenanskoga življenja po olt. Svestvi.“ Po govorah je nuncij v horvackom jeziki pozdravo navzoče i njim podelo apoštolski blagoslov.

Zaodvečara od pol štrte do poldevete, to je pet vör dugo, se je vršila procesija z najsvetejšim oltarskim Svestvom. Najsvetejše je noso nuncij i pšpeki. Za Njim so šli: zastopnik vlade, pokr. namestnik, general Srečkovič, župan zagrebečki Heinze z poglavari i par stotin nün, pred Njim pa šeststo duhovnikov, med njimi 26. pšpekov i prelatov, vno go kanonikov pa okoli 60 jezero naroda. Sedem kilometrov poti je napravila procesija. Med njov se je molilo i popevalo. Jako lepo so popevale nüne, grčkokatoličanski duhovniki, ki so staroslovenske pesmi popevali i milo so se glasile naše slovenske pesmi. Na Wilsonovom trgi je bio prvi blagoslov. Te drugi i glavni pa na Jelačičovom trgi. Do stojezero ljudi se je tu zbralo i se zročilo Srci Jezušovomi pa sprejelo od Njega blagoslov. Nato se jepa kak velikanski vihér zdignola pesem na Čast Srci Jezušovomi hrvacka [cerkvena narodna: „Marija. Kraljica Hrvata.“ Procesija vsa otrüjena se je zdaj vrnola v cekev. Najsvetejše je noso nuncij. Po Jezušovom blagoslovi v stolnici je narod v teli toti obrüjen a v duši ponovljen z tem nakanenjom šo domo i ka de odsehmao večkrat hodo k Jezušu, ka de ga bole lübo v oltarskom Svestvi.

II. Katoličanski shod Ljubljani. Vršo se je od 25 do 28 augusta i prekoso je ne samo dozdašnje štiri shode ljubljanske, nego prekoso je vse katoličanske shode cele bivše monarhije i dosego višino svetoznanih nemških shodov. I to ne teliko z nad vse lepo zvünešnjov sloves-

nostjov i punoštevilnov udeležbov, nego pred vsem z tistim delom za prenovljenje Jezušovoga duha, šteroga si je naložo i ga tudi srečno zvršo. Zaistino pripravljalni odbor z predsednikom, dr. Slavičom vseučelišnim profesorom, našim mejšom na čeli, lepšega ne bi mogo ponüđiti.

Nas Prekmurcov je bilo več kak v Zagrebi. Kak Slovincov se nas je v svoj glavni varaš več odzvalo kak v Zagreb, čeravno smo tam tudi pri bratih Horvatah bili i se jako dobro čütili. Romanje naše so vodili vlč. g. Bašša Ivan, pleb. iz Bogojine. Kak oča so vodili naše ljudi i naj se ovce njüve ne razstepejo, so na slami ž njimi spali prvo noč na tleh v šoli na Mostah. Ljudstvo njim té ljübezni nikdar ne bo pozabilo. Oni so je vodili tudi na romarsko mesto k Mariji Pomočnici na Brezje 25. zajtra. Bila sta v Ljubljani še našiva oba poslanca, dr. Brašina, svetnik z mladov ženov Lončar Lenkicov iz M. Sobote, Kolarš Štefan, učitelj iz Srđice, Horvat Štefan, katehet, Varga Štefan, kaplan, bogoslovci Kühar Fr. Jerič Ivan i Herman Fr., Horvat Izidor vučiteo, več naših domačih: uradnikov, visoko i srednješolcov, več evangeličancov bratov, med njimi Hari Leopold, ev. blogoslovec, Vezér gostilničar iz Martjanec, moški i ženske i dečki i dekle iz celoga Prekmurja predvsem pa Dolnjega. Prišlo bi ešče več duhovnikov i naroda samo premalo se je tu i tam navdušavalo za to lepo versko reč, predvsem pa zato, ar so duhovniki meli svoje letno zborovanje, tak zvano korono ravno té dni, 27. aug. pri Sv. Sebeštjani. Vsi pšpeki cele Jugoslavije so odložili svoje posle i prišli na shod, to je napravo sam nuncij, rimskoga pape namestnik i ešče sam kralj pa zastopnik beogradske vlade i parlamenta so prišli na shod, na šterom bi si potrebno pogučali, kak se naj ponovi duh Jezušov vu dušaj.

Ne trebe omenjati, ka je Ljubljana cela bila v zastavah i opletena v venci. Zastave so bile v pretežnoj večini slovenske, tüitam tudi državne i papeške itd. Spored je bio te.

V Šoboto 25. Sv. meše i sküпно sv. obhajilo dijaštva v stolnici, sv. meša za vučitelstvo pri Franciskanih, zborovanje visoko-srednje-šolcov, vučitelstva, žensk, delavcov. Povsod krščenanski duh. Večer ob sedmi „Veni sancte“ v stolnici, ob 8 pa pozdravni večer v Unioni. Velika dvorana Uniona je bila pretesna, vse goste ne mogla sprejeti. Odrpo je pozdravni večer dr. Slavič, prof. vseuč. predsednik odbora. Pove, da je namen kat. shoda to, ka je bio voditela Izraelcov iz 70 letnoga robstva Ezdrasa: narod navči ti páli na reč božo. Na to pozdravlja, sv. Očo, kralja, muncijska, eršeke-pšpeke, petih držav, konzule, zastopnike drugih narodov itd. itd. pa prečte brzojave, šteri so prišli iz Belgrada, Dalmacije, Amerike, Prage, Varšave itd. Pozdravili so

na to shod zagrebečki i sarajevski eršek, dr. Bauer i dr. Šarič veliki župan, dr. Lukan, dr. A. Korošec, v imeni Rusov profesor Jezereski, generalni konzul dr. Beneš v i meni diplomatskoga zbora: Austrije, Belgije, Italije, Francije i Čehoslovaške, škof Mileta prinese pozdrav Dalmacije. Na to se zahvali dr. Jeglič, ljubljanski knezoškof dr. Slavič i vsem, ki so meli trüđ za te lepi shod. Za njimi pozdravi shod dr. Marck iz Francije, Lad. Zamukala iz Češke. Burno pozdravljen je apoštolski nuncij te pozdrav dao v slovenskom jeziki. „Veseli me, da sem mogo priti k Vam v belo Ljubljano, ar vidim v kak velikom številu ste se zbrali. V vaših dušah žive sveti ogenj vaše katoličanske vere. Veseli me, da bom mogo povedati sv. oči da sam najšo v Ljubljani staro ljübezen do njegovoga očenskoga srca. Za Vaš pozdrav Vas tudi jaz prisrečno pozdravljam i v imeni sv. oče vam podelim sveti papov blagoslov.“ Po sprejetom blagoslovi so dostojenstveniki odišli, ostalo občinstvo je pa ešče dale poslüšalo pozdrave dr. Stanovnika v imeni Ljubljane mesta, Tessundera v imeni westfalskih Slovincov, gospe Danice Bedekovičeve v imeni hrvatskih žen i Gajdoša, v imeni slovaških kat. dijakov. Med pozdravi je igrala godba dravske divizije.

26. aug. nedela: Sv. meše od zor, spovedovanje, prečiščavanje. Ob 7. se je začelo zbiranje sprevoda k velkoj meši na kongresnom trgi, šteri je celi bio v zastavah i opleten z venci. Sprevod se je vršo v tom redi: fanfaristi (trombitaši), jezdec, gostje, krščenanska društva, poslanci, županje, narodne noše, krščenansko misleče dijaštvo, vučitelstvo, orlov dvejezero, Prekmurški Slovinci z svojov tablov, lavantinska pšpekija, kola z pesmari, biciklisti, jeruzalemski romarje poglavarstvo mesta Ljubljane, Orlice (okoli štirijezero), ljubljanska pšpekija, na zadnje Marijina družba. V sprevodi je korakalo 25 jezero ljudi, ki so vihérno pozdravljali kralja, ki je sprevod gledao iz sodnijske palače, razlagao ga njemi je pa dr. Korošec. Naši Prekmurci so tudi glasno pozdravili kralja i meli srečo da so pri meši stali, blüzi njegove tribüne. Više stojezero ljudi je gledalo sprevod i ž njim prišlo na kongresni trg, tak da je okoli 150 jezero ljudi bilo navzoče pri sv. meši apoštolskoga nuncijska. Pri sv. meši je navzoči bio tudi kralj, minister Jankovič, več bivših ministrov, predsednik parlamenta Ljüba Jovanovič, Arzen nad vojvoda, visoka cerkvena i svecka gospoda v velikom broji duhovščina, mladina, bogati, siromaki, prosti, plemeniti, pač celi naš mili slovenski narod. Med sv. mešov je jezeroštiristo pesmarov i pesmaric gospockih i prostih popevalo zaistino angelsko lepo. O čüli bi vi to, ki ne poznate pobožnosti, ki ne ljübite Slovincov. Še vam bi se skuza zablesketala v očeh i raztopo led mržnje pa mlačnosti iz srca. Smrtna tišina postane, kda se bliža podigavanje.

(Dale.)

Dva noviva zakona.

V dvanajstih je tudi določeno za popraviljanje cest 150 milijonov dinarov, od tega pa za Srbijo 131 milijonov, za Hrvate i Slavonijo 1 milijon, za Bosno i Hercegovino 10 milijonov, za Slovenijo 3 milijone i za Vojvodino 5 milijonov dinarov. Zaadnok pa se bo zemljiška dača šestkrat povekala, vsi drugi pa za 30%. Zemljiško dačo je naša država povisala do zdaj na štirikratno predvojno vršino. To se pravi: Što je plačao pred vojnov 50 K zemljiške dače, plačuje zdaj 200 K te dače, po sprejetju novega finančnega zakona pa bo plačivao šestkrat več, to je 1200 K. Po tem primeri si lahko vsakši sam izračuna, kelko vekše breme bo noso od zdaj naprej. Najhuše breme je pravzaprav dohodninska dača, ki se povekša za male i velke za 30%.

Te zakon vsebuje tudi določila o popravljanju javnih cest. V te namen se pooblašča ministrski svet, da lahko v nasprotju z obstoječimi zakoni o podeželskih cestah na predlog ministra za javna dela odredi, da se javne ceste popravljajo potom prisilnoga dela. To prisilno delo se more odrediti največ dvakrat na leto po sedem dni spomladi i jeseni. Vsaka občina bo mogla mesec dni po meljavljenju zakona vkup spisati peršone, štere so dužne opravlati to delo, i vozila kak tudi določiti denarni znesek za odkupnino od toga dela. To vkupspisanje peršon se more vsako leto izpopolniti najdale do 1. sept. Vsakši davkoplačevalec more priti na delo osebno s svojim vozom i živinov.

Izvete so le sirmaške i delanezmočne peršone od 18. do 50 leta starosti. Vsakši ma pravico, da pošle namestnika ali pa da se odkupi s penezi. Što ne pride na delo i ne pošle namestnika ali pa se ne odkupi s penezi, bo kaštigan. Odkupnina se more plačati v desetih dneh eksekutivnim (z ekzečucijov) potom. Minister za javna dela se pooblašča, da izdela poseben pravilnik za izvedbo teh določb. Vse vkup vam kaže, da bomo dobili pravo gospočino.

Čl. 40. načrta finančnega zakona se tiče sodnoeksekutivne oblasti. Z njim se najpre razširja veljavnost § 471. srbskega zakona od 20. decembra 1859. na vso državo. Te § 471. naštevle predmete, štera zemlja se ne more odati. Med te predmete spada plüg, kola dva, jünca ali konja, kobila z žrebetom pod ednim letom, krava s teletom pod ednim letom deset ove, pet prašičov, pet koz, poljsko orodje i telko živeža, kelko ga nüca kmet za svojo družino i živino do nove žetve. Zvün toga se ništernomi kmeti ne more odati pet plügov zemlje po 1600 kvadratnij klaftarov, ne gledoč na to, kak je obdelana, nadele hiža i gospodarska postopja v obsegi do ednoga plüga. Či se pri eksekutivnoj prodaji domačije za dužne davke, naklade, občinske doklade i sodne globe dosegne vekša šuma, kak pa znaša dug, za šteroga se je izvršila odaja se preostanek ne sme ponücati za odplačanje drugij dugov, nego se mora izročiti kmeti. Domačijo kmetski posestnik tudi sam pršovoljno ne more odati. Či pa pride poleg vremenskih sreč v sirmaštvo, če njemi pogine živina pa nüca (rabo) za nakup semena, se lahko zaduži pri javnih zavodih na to svojo posest, vendar pa morajo hiža in dva orala (plügov) zemlje ostati neteršena. Istina je, da onemogočuje popolno osiromašenje kmeta, šteri je mogoče slab gospodar, od druge strani pa jako overa te zakon gospodarsko napredovanje v pametno sposobnost kmečkoga posestnika.

Gospodarstvo.

Gda je najboljšje sejati?

Na to pitanje bo nešteri odgovoro, da je sejati te, kda je čas i kda je lepo-vreme. Vendar pa ta stvar je nej tak enostavna i moramo upoštevati vnogo, če ščemo od setve meti tudi kaj uspeha.

Predvsem je doba setve ozimnoga zrnja odvisna od podnebnih razmer posameznih pokrajin. Poleg toga pa je pri setvi upoštevati tudi posamezne rastlinske vrste in kakovost (dobroto) zemlje. V splošnom je tanačuvati, da rastline, štere rastejo na sprotoletje hitro v višino, sejamo v jeseni nekaj prle, tak da se že v jeseni zadosta okrepijo ino potem potrebno razrasejo. Zato se seja navadno ozimno žito nekaj prle kak pa ozimna pšenica, še prle pa ozimni ječmen. Ječmen se seja tudi prle zavolo

njegove občutljivosti, kim bolje je kaka rastlina proti mrazi občutljiva, timbolje je skrbeti za to, da se še do zime potrebo okrepi.

Pri žiti je omeniti, da potrebuje to posameznih dobah svojega razvoja menje kak pa pšenica. Zavoljo toga preide prva doba razvoja zita, če je najpre zadosta toplo, tak v drugo dobo razvoja to je v tisto dobo kda začne tvoriti steblo. I to pa lahko škodi če se rastlina zavolo kesne sejatve še ni zadoste vkoreninila. Tudi je pozno sejano žito bole izpostavljeno mrazom, kak pa pravočasno sejano.

Ozimno pšenico sejamo navadno poznej kak pa ozimno žito kajti ozimna pšenica ide na sprotoletje pozno v steblo, zato se do te dobe lahko okrepi. Zvüntoga pa pozno sejana pšenica je nej v takšoj meri izpostavljena mrazom kak pa žito. Pšenica najpre razvije svoj spodnji del globoko v zemljo, tak da jo tudi sühi mrazi, ki povzročajo rahljanje zemlje, ne spravijo na površje, do se to pri žiti večkrat zgodi. Pšenico lahko vsejamo tudi v mokrejšo zemljo, s šterov je zlasti računati pri setvi v poznoj jeseni.

Z pogledom na kakovost (dobroto) zemlje je omeniti, da je na rodovitnejšoj zemlji sejati v jeseni žito nekoliko poznej, na slabšoj pa nasprotno. Na rodovitnejšoj zemlji najpre zraste žito včasih že v jeseni preveč bajno, ka povzroča, da rastline poležejo. Sejati vzimno zrnje na vlažnih zemljah, je napačno, ar je pridelek na teh popolnoma negotov.

Pri razumnom gospodarstvu trebe pač gornje točke pri sejatvi gledati.

Dober izid orlovske prireditve v Bogojini 2. sept.

Po občnom mnenju je naša mala prireditev izvrstno izpadla. To je tudi najboljši dokaz ka ljudstvo govori. Zato, če je ljudstvo zadovoljno potem je na vsak način mogla dob. o izpasti. Vse točke so se izvajale kak najbolše i vse se je vršilo po dnevnem redi. Prireditev je odpro z pozdravnim govorom g. France Bajlec viš. šolec, potem je sledila deklamacija nato pa je prikorakalo 10 dobro izručenih telovadcev v tel. obleki, ki so tak dobro in točno izvajali proste vaje, da je vse ljudstvo postalo nekako vznemirjeno, nekekd je duševno vplivalo na nje. Za to točko je nastopo pevski zbor pod. vod. g. Špragera nadučitelja z Beltince. Kak hitro je zadonela pesem iz samih mladih grl, vse je tiho postalo ino poslušalo mlade čiste glase ki so bili zložni kak šterekoli orgle. Potem je pa prikorakalo na telovodišče nekaj nepričaküvanega, na ednok sta stali orlici na sredini telovadišča. Se je ploskalo, vse je kričelo „živio, živio.“ Gda se je vse vmirilo, je pa zadonela pesem iz mladih grl, pesem so pa spremljale bele roke in bistre roke in vse to je bilo v lepoj zvezi. Ta vaja orlic je pa tak zadovoljila ljudstvo, da če bi že tak konec bio bi zadostilo, ne pa da je šče niti polovica nej minula. Zatem je pa nastopo pevski zbor, nato pa gojenke i pa i orlice. Vsi ti so nastopili 3 krat. Kak zaključek cele prireditve pa je bila orodna telovadba. Kda so opazili, da se bradlja nese na telovadišče, vse je v nepretganom ploskanju kričalo „živio, živio.“ Štirje mladi dečki novo bradljö odložijo na sredini telovadišča, ki se je lesketala od samoga latera i je bila okrašena z najlepšimi rožami. Medtem strašnim ploskanjem vriskanjo pa prikoraka načelnik na telovadišče skoči gora bradljo i pozdravi vse navzoče, da naj bo nova bradlja vsem našim mladim telovadcom v duševni i telovni hasek. Po pozdravi pa načelnik pripela mlado četo iz 10 telovadcev, ki so napravili takši vtis na vse navzoče, da so vsi ostrmeli i z velikov radovednostjov čakali na prihodnost. Načelnik prikoraka pod bradljo trikrat se zavrti na njoj in skoči dol. Ništerni so kričeli zdaj naj doli spadne se buje potem pa so vidli, da se je lepo na noge postavio. In tak je še nastopilo drugi devet telovadcev vsaki je izvajao vaje kak najlepše. Potem pa se je začela prosta zabava skupno z ribolovom. Tak je cela prireditev trpela najmanje 3 vöre.

Prireditev je bila jako obiskana, zato se pa tudi lepo zahvaljimo vsem udeležencem. Zahvaljimo se tudi vsem pevcom beltinskoga pevškega zbora, posebno pa izražamo najlepšo hvalo gospodi Šprageri nadučitelji i pa njegovoj častiti družini, ki so pripomogli k dobromi naše prireditve. Nesmemo pa tudi pozabiti na lepi dar iz D. Lendave 80 K., in pa Martjanci 40 K. Vsem tem darovnikom prav lepa hvala. Nasledü te vsi tisti te darovnike, ki ste bili povabljeni pa se niste udeležili! Bogživi! Načelnik odseka

Pošta.

Vič. g. A. K. Nedela. Prošnja vojakova je prišla i je odposlana na ministerstvo. Nekaj časa preteče dokač jo reši ministerstvo. Mogoče je pa že doma zdaj dotični. **Horvat Pavel. Bratonci.** Smo dali odgovor v Beltince ob priliki dijaške prireditve — na vaše pitanje. — Mi smo prošnjo prekdali i v Maribori na okr. agr. uradi, i pri ministri intervenirali, i pri mil. grafico. Dozdaj odgovor ešče od niedne strani ne prišo. Zato smo vam tanačivali, naj občine z glavarstvom urgira delo v Maribori, ka to hitrej pošlje prošnje v Belgrad. V Maribori zavlačüjejo. — Te odgovor sliši tudi g. Erjavci. **Horvat F. dijak Turnišče.** Rokopisa nesmo dobili do rok. P. R. Adrijanci. Tam ni za Vas službe, ker tisti zrak ni za slabe živče. Za vaše živce je najpripravnejša sedanja služba z mestom službovanja. Samo jemljite kuro, kakor smo Vam svoj čas že svetovali. Pesem „Mati“ nemoremo objaviti, ar ne odgovorja zvünejšoj predpisanoj formi pesmi, čeravno ma lepe misli. Počesite, pogladite jo malo, pa bo drugoč sprejeta.

SLOVENSKA BANKA
podružnica Dolnja Lendava
plača najbolje
dolarje in zlate peneze.

JOŽEF NEŠKUDLA v Cic. — Jablom n|Orl, Češka ustanovljeno l. 1810. pošilja v predobroj kakovosti vse cerkvene obleke, kazule, pluviale, dalmatike, antependije, cerkvene bandere, društvene zastave predvsem orlovske, kelihe, ciborije, monštrance i vse posode iz kovine. Stare obleke se umetno i fal popravijo. Kelihi se za ceno od 300 Din. naprej pozlatijo. Vse reči se bodo brez carine dopošiljale. Za celo Jugoslavijo je zastopstvo pri:
JAROSLAV NEŠKUDLA,
Ljubljana, Sv. Petra cesta 25.

ZIMSKO BLAGO,

fini češki štofi, cajgi
za moške gvante,
porhati, štofi, cajgi sa
ženske gvante, robci
veliki in za glavo,
druki, oksfordi, cefiri,
barkali, vunati in razno
drugo blago se
najleži zbere vsikdar
pri

Brata Brumen

v Murski Soboti
(poleg birovijske).

Dobro močno blago, cene nizke.

Naročte si „Novine!“